

Fecr Yayınları: 590

TARTIŞMALI GÜNCEL
TECVİD VE KIRAAT
MESELELERİ

Dr. Lokman ŞAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Editör
Mustafa ACAR

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ekim 2022

ISBN: 978-625-8304-37-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

Tartışmalı Güncel
TECVÎD VE KIRAAT
Meseleleri

Dr. Lokman ŞAN

Ankara 2022

Dr. Lokman ŞAN

Mardin-Mazıdağı Şenyuva (Şewaşi) köyünde doğdu (1978). İlk ve orta okulunu doğduğu bölgede okudu. 1990-1997 yılları arasında bölgenin çeşitli Medreselerinde Nahiv ve sarf ilimleri başta olmak üzere temel İslam Bilimlerinde eğitim görerek icazet aldı. 1995 yılında Diyarbakır İmam Hatip Lisesinden mezun oldu. Eylül 1997 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı Kurumunda İmam-Hatip olarak göreve başladı. 2009-2010 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde altı aylık Tashih-i Huruf kursunu bitirdi. 2009-2010 yılları arasında Şanlıurfa Hafız Kasım Medresesinde Kurra Molla Muhammed Ali BAYAR Hoca Efendiden kıraat dersleri aldı. Bu zaman dilimi içinde hocasından Şatibiye Tarikine göre İmam Şatibi'nin Hirzü'l-Emani adlı eserinden ders olarak yedi kıraatı bitirdi. Daha sonra yine hocasından İmam Cezeri'nin Dürre adlı eserinden üç kıraatı da okuyarak bitirdi. Böylece on kıraatı cem tariki usulüyle bitirerek hocasından on kıraatte icazet aldı. Ayrıca hocasından Resm-i Mushaf eğitimi de aldı. 2013-2014 yılları arasında Selaheddini Eyyübi Kur'an Kursunda Kur'an Kursu Öğreticiliği yaptı. 2014 yılında Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Aynı yıl Diyarbakır Dini Yüksek İhtisas Merkezi bünyesinde eğitime başladı. 2015 yılında İhtisas Merkezinden ayrılıp Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmi Anabilim Dalında "Öğretim Görevlisi" olarak göreve başladı. 2016 yılında Yüksek Lisans, 2020'de Doktora eğitimini kıraat alanında tamamladı. Yayınlanmış çeşitli kitap, makale ve bildirileri olup halen Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ -----	7
1. TECVİD VE KIRAAT İLMİ -----	9
1.1. Tecvîd İlmî -----	9
1.2. Kıraat İlmî -----	14
2. İHTİLAFLI TECVİD MESELELERİ -----	25
2.1. Medlerle İlgili Meseleler -----	25
2.1.1. Med Uzatma Miktarları Meselesi -----	26
2.1.2. Medd-i Bedel Meselesi (المد البدل)-----	28
2.1.3. Medd-i Sıla/Zamir Meselesi (المد الصلة)-----	30
2.2. Tahkik Tedvîr ve Hadr Okuyuşlarında Medlerin Uzatma Miktarları -----	32
2.3. İhfâ ve Dudak İhfâsı Meselesi -----	35
2.4. Kalın İnce Harf Meselesi -----	37
2.4.1. Daima kalın okunan harfler -----	40
2.4.2. Daima ince okunan harfler -----	41
2.4.3. Bazen kalın bazen ince okunan harfler -----	41
2.5. Tekrîr Sıfatı Meselesi -----	44
2.6. Dudak Talimi Meselesi (İtmâmü'l-Harekât)-----	45
2.7. Kalkale Sesi -----	48
2.7.1. Küçük Kalkale -----	49
2.7.2. Orta Kalkale -----	49
2.7.3. Büyük Kalkale -----	49
2.7.4. En Düşük Kalkale -----	49
2.8. İdgâm ve Ğunnelerin Tutma Miktarı -----	51
2.8.1. Şeddeli veya İdgâmlı Mîm ve Nûn Harflerindeki Ğunne (Ekmel-الاکمل) -----	53
2.8.2. Sâkin Nûn veya Tenvînin Vâv ve Yâ Harflerinde İdgâmı (Kâmil-الکامل)-----	53

2.8.3. İhfa Ğunnesi (Kâmil-الکامل)-----	53
2.8.4. Sâkin Nûn, Mim veya Tenvînden Sonra İzhâr Harfleri. (Nâkıs-الناقص)-----	54
2.8.5. Harekeli Mim, Nûn ve Tenvîn Harfleri. (Enkas-الانقص) 54	
2.8.6. Ğunnenin Miktarı -----	54
2.9. Teshîl Meselesi -----	55
2.10. “ط” Harfinin Kalın “د” Gibi Okunması -----	57
2.11. “ق” Harfinin Gâf Şeklinde Okunması -----	58
2.12. Cim Şîn ve Yâ Harflerinin Okunuşu -----	59
2.13. Harflerin Sayısı ve Sıralaması Meselesi-----	60
2.14. Hareke ve Harflerin İsimleri -----	63
2.15. Kâf “ك” ve Tâ “ت” Sesleri-----	66
2.16. Hemze “ء” Meselesi-----	68
2.17. Alfabedeki “ي” (Lâm-Elif) Meselesi -----	72
3. İHTİLAFLI KIRAAT MESELELERİ -----	75
3.1. Kıraatlerin Kaynağı Meselesi -----	75
3.2. Kıraatlerin Tevatürü -----	78
3.3. Kıraatte Telfik -----	83
3.3.1. Kıraat Uygulama Metotları -----	87
3.4. Tahrîrât İlmi-----	88
3.4.1. Tahrîrât İlminin Hükümü-----	92
3.4.2. Tahrîrât Ekolleri-----	93
3.5. Kur’ân’ın Hz. Osmân Yazısı Dışında Bir Yazıyla Yazılması Meselesi-----	96
KAYNAKÇA -----	103
DİZİN -----	115

ÖN SÖZ

Tecvid ilmi, Kur'ân kelimelerinin doğru okuyuşunu ele alan bir ilimdir. Bu ilmin konusu Kur'ân harf ve kelimeleri olup gayesi de Kur'ân harf ve kelimelerini yanlış okuyuşlardan korumaktır. Kıraat ilmi ise Kur'ân kelimelerinin farklı okuyuş şekillerini konu edinen bir ilimdir. Bu ilmin amacı da farklı okuyuşları belirlemek ve bu okuyuşların kime ait olduğunu tespit etmektir. Bu iki ilmin de tarih boyunca tartışılan konuları olmuştur. Tecvid ilminde harflerin nasıl okunacağı ve bazı uygulamaların nasıl icra edileceği meselesi hakkında tartışmalar yaşanırken bu tartışmalar kıraat ilminde ise daha çok kıraatlerin kaynağı ve tevâtürü, eda biçimleri ve Kur'ân'ın yazım şekli konusunda yoğunlaşmıştır. Çalışmamızda tecvid ilmindeki meselelerden daha çok tartışmalı olanları üzerinde durduk, hakkında fazla tartışma olmayan kelime ve uygulamalara değinmedik. Kıraat ilminde ise kıraatlerin kaynağı ve tevâtürü, kıraatlerde telifik ve tahrîrât gibi öne çıkan bazı konular üzerinde durmaya çalıştık.

Çalışmanın hazırlanmasında ilk Kur'ân dersimden bugüne kadar birçok kişinin katkısı olmuştur. Bu vesileyle fedakarlıklarda bulunarak dini ilimleri tahsil etmeme ön ayak olan saygıdeğer Hamza ŞAN ağabeyime, ilk Kur'ân muallimim Molla Salih ERTEKİN'e, medreselerde kendilerinden ders aldığım bütün hocalarıma sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Başta kıraat hocam Merhum Kurrâ Molla Ali BAYAR ve medrese hocam Molla Mahmud YUVACIĞÎ Hoca Efendiler olmak üzere vefat eden bütün hocalarıma yüce Mevla'dan rahmet ve mağfîret diliyorum.